पठन विज्ञान भनेको के हो?

परिवारका लागि आधारभूत कुराहरू

पठन विज्ञान भनेको मान्छेहरूको दिमागले कसरी पढ्न र लेख्न राम्रोसँग सिक्छ भनेर देखाउने अनुसन्धानबाट प्राप्त जानकारीको बढ्दो संग्रह हो।

सबै प्रकारका वैज्ञानिक (शिक्षा, स्नायु विज्ञान, बोली-भाषा र थप) ले मान्छेहरू कसरी पढ्न सिक्छन् भनेर अन्वेषण गरेका छन् र शिक्षकहरूका लागि पढ्न तथा लेख्न सिकाउने उत्कृष्ट तरिकाको परीक्षण गरेका छन्।

विद्यालयहरूमा विज्ञान कसरी प्रयोग गरिन्छ?

ओहायोका विद्यालयहरूले यस अनुसन्धानको सङ्ग्रहमा आधारित पढ्न सिकाउन स्वीकृत सामग्रीहरूको सेटबाट छनौट गर्नु पर्ने हुन्छ। विद्यार्थीहरूलाई पढ्न भइरहेका बेलामा विद्यालयहरूले उनीहरूलाई सहायता गर्न प्रयोग गर्न सक्ने अतिरिक्त सामग्री र रणनीतिहरू छन्। थप कुरा जान्न चाहनुहुन्छ? ओहायोको संशोधित संहिता (ओहायोको कानुन) 3313.6028 पढ्नुहोस् र तपाईं ओहायो शिक्षा तथा कार्यबल विभागको वेबसाइटबाट स्वीकृत अङ्ग्रेजी भाषाको कलासम्बन्धी मुख्य पाठ्यक्रम तथा निर्देशनात्मक सामग्रीहरूको सूची पाउन सक्नुहुन्छ।

यस अनुसन्धानअनुसार विद्यार्थीहरूलाई के के सिकाउनु पर्ने हुन्छ?

- बोलिएका शब्दहरूमा ध्वनि र अक्षरहरू सुन्न
- अक्षरहरूको नाम, अक्षरहरू लेख्ने तरिका र अक्षर-ध्वनिका सम्बन्धहरू
- शब्दहरूबाट ध्वनि निकाल्ने तरिका
- शब्दहरूभित्रका ध्वनिहरूको हिज्जे बताउन प्रयोग गर्ने तरिका
- वाक्यहरू निर्माण गर्न शब्दहरू (व्याकरण) प्रयोग गर्ने तरिका
- विचारहरूलाई अनुच्छेद र लामो पठन तथा लेखनका कुरामा व्यवस्थित गर्न सकिने तरिका
- शब्दका भागहरू (उपसर्ग, आधार, प्रत्यय) प्रयोग गरेर आउने शब्दका अर्थहरू
- शब्दावली बढाउन अपरिचित शब्दहरू
- लामो पठनबाट धेरै अर्थ निकाल्ने तरिकाहरू

निपुर्ण पाठक र लेखक बन्न विद्यार्थीहरूलाई शिक्षकबाट पहिले आधारभूत सीपहरू क्रमबद्ध तरिकाले सिकाउने सीधै पढ्ने र लेख्ने तरिका सिकाउनुपर्छ। हामीलाई विद्यार्थीहरूले पहिले नै सिकेका सीपहरू अभ्यास गर्ने धेरै अवसर प्रदान गर्दै पढ्ने नयाँ सीपहरू एक एक गरेर सुरु गराउनुपर्छ भन्ने कुरा थाहा छ। पढ्ने र लेख्ने सिकाउने यो तरिकालाई हामी संरचित साक्षरता भन्छौं।

केही बालबालिकाका लागि पढ्ने कुरा किन चुनौतीपूर्ण हुन्छ?

बोल्न सिक्नु हाम्रा धेरैजसो दिमागका लागि स्वभाविक कुरा हो। यो विशेष शिक्षणविना नै हुन्छ। हाम्रो लेखन प्रणाली आविष्कार गरिएको एक कोड हो र हाम्रो दिमागले सिक्नु स्वभाविक होइन। हाम्रो लेखन प्रणालीले बोलीमा ध्वनिहरूको प्रतिनिधित्व गर्न अक्षरहरूलाई प्रतीकका रूपमा प्रयोग गर्छ। हामीलाई प्रतीकहरू कसरी एकसाथ राख्दा शब्दहरू निर्माण हुन्छन् र तिनले कसरी अर्थको प्रतिनिधित्व गर्छन् भनेर सिकाउनु पर्छ। पढाइसम्बन्धी राम्रो निर्देशनले हाम्रो मस्तिष्कको बोलिने भाषा क्षेत्रहरूलाई दृश्य क्षेत्रमा प्रतीकहरू (अक्षरहरू) पहिचान गर्ने क्षेत्रहरूसँग जोड्न मद्दत गर्छ। पर्याप्त अभ्यास गरेमा मस्तिष्कमा हामीलाई लिखित शब्द हेर्न र यसको अर्थ र यसलाई कसरी उच्चारण गरिन्छ भनेर द्रुत रूपमा जान्न अनुमति दिने एउटा नेटवर्क बन्छ। 5 मध्ये 1 जनालाई पढ्न सिक्न असर गर्न सक्ने डिस्लेक्सियाका बारेमा जान्नुहोस्।

पढाइ र लेखाइ विकास गर्ने कुरालाई सहायता गर्ने विद्यालय, अभिभावक र अन्य सबैले पठन विज्ञानमा किन ध्यान दिनु पर्ने हुन्छ?

विगतमा कलेज र विश्वविद्यालयहरूले सबै शिक्षकलाई पठन विज्ञानका बारेमा सिकाउँदैनथे। तिनीहरूले प्रायः शिक्षकहरूलाई सन्तुलित साक्षरता वा सम्पूर्ण भाषा जस्ता अन्य विधिहरू प्रयोग गरेर पढाइसम्बन्धी निर्देशनहरू प्रदान गर्न सिकाउँथे। विद्यालयहरूका लागि पाठ्यक्रम लेखिरहेका केही ठुला कम्पनीहरूले पनि धेरै वर्षदेखि विद्यालयहरूलाई विज्ञानमा आधारित नभएका सामग्रीहरू प्रयोग गर्न भनेका थिए। यसको फलस्वरूप, धेरै परिवारले विशेष गरी उनीहरूका बच्चामा डिस्लेक्सिक छ भने आफ्ना बच्चाहरू किन पढ्न सक्दैनन् भनेर पत्ता लगाउन विद्यालयको प्रणाली बाहिर महँगो ट्युटोरिङ र परीक्षणको लागि तिर्नु पर्ने अवस्था थियो।

ओहायो र धेरैजसो अन्य राज्यहरूमा विद्यालयहरूले पठन विज्ञानको आधारमा पढाइका कुराहरू सिकाऊन् भन्नाका लागि कानुन तथा नीतिहरू बनाइएका छन्। शिक्षकहरूलाई सबै विषय क्षेत्रमा पढाइका बारेमा सिकाउँदा विज्ञानको पालना भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्न तालिम तथा स्रोतहरू प्रदान गरिन्छ। तर अझै पनि विज्ञानको पालना नगर्ने धेरै सामग्री र शिक्षण विधिहरू प्रयोग भइरहेका छन्।

पठन विज्ञान भनेको के हो?

- आउने र जाने वा हराउने केवल एउटा लहर वा प्रवृत्ति
- एउटा विशेष कार्यक्रम वा पाठ्यक्रम
- सीमित फोनिक्स वा अक्षर-ध्वनि सम्बन्धहरू

पठन विज्ञान प्रयोग भइरहेको छैन भन्ने कुरा जनाउने सङ्केतहरू

- कुनै विद्यालयले विद्यार्थीहरूलाई अभ्यास गर्ने धेरै अवसरसहित समयसँगै पढाइ र लेखाइसम्बन्धी विशेष सीपहरू सिकाउन संरचित दृष्टिकोण प्रयोग गरिरहेको छैन भने।
- बच्चालाई चित्र वा कथा अथवा पहिलो अक्षरमा आधारित शब्द पढ्न लगाएमा।
- विद्यार्थीहरूलाई "यो ठिक देखिन्छ?"; "यो ठिक सुनिन्छ?"; "यसको अर्थ लाग्छ?"; "यो शब्द तपाईंलाई थाहा भएको अर्को शब्द जस्तो देखिन्छ?" जस्ता सङ्केतहरू प्रयोग गरेर पढ्न लगाएमा।
- बच्चाले तिनलाई शब्दहरू पढ्न नसिकाइकन आफैँले धेरै पढेर वा पढी कसरी हिज्जे बताउने भनेर पत्ता लगाउने अनुमान गरेमा।
- शब्दहरू प्रयोग गरी आकारहरू कोरेमा।
- "मस्तिष्कमा आधारित" अभ्यासहरू जस्तै "बिचको रेखा पार गर्ने"।
- आँखाको दृष्टिसम्बन्धी थेरापी र रङ्गीन ओभरले प्रयोग गरेमा।
- बच्चालाई सम्पूर्ण शब्दहरू कण्ठ गर्न भनेमा।
- दौडने रेकर्डहरू/पढ्ने रेकर्डहरूजस्ता तीन वटा सङ्केत जनाउने प्रणालीमा भर पर्ने उपकरणहरू प्रयोग गरेर बच्चाको पढाइसम्बन्धी सीप परीक्षण गरेमा।
- बच्चालाई *कसरी पढ्ने* भनेर नसिकाइकन "पढ्न मन पराउने" कुरामा ध्यान केन्द्रित गरेमा।
- विद्यार्थीहरूलाई किताबहरूको साटो अवैज्ञानिक "स्तर" (कहिलेकाहीँ स्तर तय गरिएका पाठकहरू पनि भनिन्छ) भएका किताबहरू पढ्न लगाउनुभयो भने उनीहरू पहिले नै सिकेका सीपहरूका आधारमा पढ्ने अभ्यास गर्न सक्छन्।

यो जानकारी विकास गर्न ओहायो राज्यव्यापी परिवार संलग्नता केन्द्रले ओहायो शिक्षा विभाग तथा कार्यबल र ओहायो परिवारहरूसँग साझेदारी गरेको छ।

थप सिक्ने तरिकाहरू

1. पठन विज्ञानको भिडियो हेर्नुहोस्
2. आफ्नो विद्यालय विशेष प्रश्नहरू सोध्नुहोस् र तिनको वकालत गर्नुहोस्
3. ओहायो राज्यव्यापी परिवार संलग्नता केन्द्रको वेबसाइटमा अभिभावकहरूका लागि थप स्रोतहरू खोज्नुहोस्।
4. यस जानकारीका बारेमा आफ्ना प्रश्नहरू भएमा ReadOhio@education.ohio.govमा इमेल पठाउनुहोस्।